

ძელი საქართველოს რუკა, შედგენილი და გამოცემული 1525 წელს ევროპაში. საქართველოს საზღვრებს კარგად აღნიშნავს ეს რუკა, ცხადად სწავლა ალბანთა-კახეთი, სვანეთი, კოლხიდა—სამეგრელო, იმერეთი და სხვა უბნებზეც. რუკა ერთი არა შინის სიგე-სიგანა, ლათინურად არის ნაწერი, როგორც ეტყობა ეს რუკა საქართველოში მოგზაურ პატრონისაგან უნდა იყოს შედგენილი.

*** შინაგან საქმეთა სამინისტროს სამეურნეო დეპარტამენტმა მიმართა თხოვნით ტფილისის გუბერნატორს, გვერდობით—ვისგან შესდგება ქალაქის თვით-მართველობის თვალყურს, სიღნაღსა, ღუშუბისა, ახალქალაქსა და კოჯორის; როდის მოხდა კრება ამ თვით-მართველობის წევრთა, ტფილისისა, ახალ კიხეისა, გორისა, თელავისა, სიღნაღსა, ღუშუბისა, ახალქალაქსა და კოჯორისში.

*** 25 იანვარს, დამით, ახალგაზრდაში, საგარეო ავარკულზე, რვა შეიარაღებული თათარი დაესხნენ სოფ. შენიღისის მცხოვრებელ ანტონ აფთაიურისა და მისის ახანაგების იფე და იაგორ წიკლაურის ცხვრის ფარებს. განზარაბა ჰქონდათ ცხვრები წაესხა, რისთვისაც თოვის სროლიც ასტუტეს. ერთმა აქ მყოფმა აფთაიურმა გასროლა თოფი და ერთის შორი-მოქვედის ყვირილი მოესმა: „აბასს მიშველო“. იმის შემდეგ ბორაკ-მოქვედნი გაქცნენ. სისხლის კვლს მიანგეს და აფთაიურ დაღწურებულთა, ის, რომელსაც თოფი ესროლა, მიძიდ დაქარაღი უნდა იყოს. გამოძიებამ აღმოაჩინა, რომ დაქარაღი სოფ. იორო მუღანლოს მცხოვრები ყოფილა. მოლოდა აბასის, რომელსაც ის მისაშველებლად ეძახდა, იმისი კოლის ძმა და იმავე სოფლის მცხოვრებია, ამით დასაქვრად პოლიცია ყოველს ღონისძიებას ჰმზარობს.

ბარდა.
— Diva mia! შენ იცნობ ჰანა კოლხანოვსკაიას?
— ვიცნობ. ჩემი მეგობარია, ჰანა იონიშნ ერთად ვიცავით.
— იმასთან წამიყვანე.
ევაშ უარის ნიშნად თავი გაიქნია.
— ჩემო კარგო, ძვირფასო, თუ გიყვარდეს?
— ეერა, ვლადეკ, ვერ წაგიყვან...
— ბოროტი ყოფილიხარ, ერთ დროს-კი კინაღამ შემიყვარდი.
ჩენილი ქმნილებათა ეს ევა!
უჩინის სიტყვების გაგონებზედ პირისახე შევიცვალე, იდაყვზედ დამიყვარდი და შკობათა:
— როდის იყო ევაო?
მე ვლენეს შესახებ მინდოდა ლაბარაჟი, მაგრამ რადანაც ევა ერთ ხელს კინაღამ შემიყვარდა, მეც დავიყვანიე.
— ნუ თუ არ გახსოვს? წარმოადგენის შემდეგ ჩვენ ბოტანიკურ ბაღში წავიდით. გახსოვს, რა შიგნითი რავედი იყო? ჩვენ აუზის ახლო ვისხედით. შენა სთქვი, ბუღბუღლის სიტყვანს სურვი უნდა დაგუფადოვო. მე დალინებული ვიყავი, ქული მოვიხარე, თავი მტკიოდა შენ მიხვედი აუზთან, დასველდი ხელსაბოკი და შენის ხელოვანი შუბლზედ დამადე. იმ დროს შენ ანგლოზად მეჩვენე და ვთქვი რე: „ახლა ეს ხელი რომ ავიღო და

*** ვაზეთს „ლუქს“ ატყობინებენ, რომ მომავალ გაზაფხულზედ პეტერბურგში მოსაზრებულად ჩამოვაოროპავი მდე უზღველის სასწავლებლების მოსწავლე ემაწერილი კაცები და დათავილიერებენ რუსეთის სატახტო ქალაქს, შემდეგ გაემგზავრებიან მოსკოვისკენ, სადაც რამდენსავე დღეს დარჩებიან, იქიდან წაულენ ნიენი-ნოვოგოროდს და შემდეგ ვოლოგი გაემგზავრებიან ასტრახანისკენ, მერე ზღვით ჩაიღწიან ბაქოში და მთელს კავკასიის დიდი-ლორანო.

*** მ თებერვალს, ტფილისის რომის კათოლიკეთა ღვთის-მშობლის მიძინების ტაძარში გარდაცვლილი იქნა წიწვია და ჰანაშვილი იაკობ იოსების ძის ლაზარაშვილის სულის მოსახსენებლად. მწირიველად იყო პატრი პავლე და გალობდა ჩარილი სხვა მგალობლებით. გარეშეთა გარდა, ამ ეკლესიის სკოლის მოსწავლე ქალბი და ვაჟნი დაესწრნენ.

*** ბანს რუსიკოს მისხენება წაუტოვებდა. პეტერბურგის საგოგრაფიო საზოგადოებაში კავკასიის ყოი ნულიან მუბის შესახებ, რომლებიც შარშან დაუთვალდებოდა. ის სხვათა შორის რა უთქვამს ამ მუბის შესახებ ბანს რუსიკოს: აქამდე ყველანი ამ ყინულიან მუბს ასწრდნენ ხოლმე გარეგნად, მაგრამ მე თვით მისი მწვერულების ბუნება შევისწავლეო. თუ შევადარებთ კავკასიის და აღიპის ყინულიან მუბებს ერთმანეთს, დარწმუნდებით, რომ შეცდომა ის მკვლევარია მიერ გამოთქმულია ახრი, ვითომ აღიპის ყინულიან მუბები კავკასიის მუბებს უფროა დიდობნები იყოს. კავკასიის მუბების შუა ადგილს ავსარებულს თოვლსა ჰნახათ, უფრო ედობრეს და ყანხვებს შორის, ჩრდილო-დასავლეთისკენ-კი თოვლი ნაკლებად არის და თოვლის დაღნობის დროს, როგორც უწვევრავლეს ახლო, ისე დაბლა ნაწილებში ერთი ფრიალ დაიჭერსო და ბოტანიკაში

ტუქმებზედ მივიყრა, უთუოდ დავიღუპებო-მეთუ... სიყვდილადის შემხვევარდებამ მეთუ...“
— მერე? შკობას რუმად ევაშ.
— უცხად შენ შკობას ვადაჯექი, აღილოთ იგრძენ ჩემი მღვამარობა.
ევა რამდენსავე წუთს დაღუქდა, მერე გაფიქვნილდა და სთქვა:
— ვთხოვ, ამის შესახებ ნულიარ ვილაპარაკებო.
— კარგი, ნულიარს ვიტყვით... შენ ხომ იცი თუ, რანაირად მიყვარდი. ვაგვიანი თუ არა, მაშინვე ვიგრძენ მხურვალე და გულწრფელი სიყვარული.
— მართალია, რომ ცოლს ირთავო, მეთხა ევაშ.
— მართალია.
— რატომ არა მითხარი-რა?
— აქამდის არა ხერხდებოდა, ეხლა კი ვადაწვევტილია. თუ იმას მეტყვი, რომ ვლენე არ უნდა ვაიცი-არა, რადანაც კახის საქმრო ხარო, მე ვაგონებ, რომ სინამდეს კახის ვაიცი-არა მხატვარი ვიყავი-მეთუ.
— ხომ არასა შიშობი?
— რა საფრთხელოა. იმიტომ არ მიმიყვარა, რომ არ მინდა იმავე ჭო-რები ვაგრცელდეს. ამაშინ, რამდენიმე კვირას ნახებარ ვარშავა შენ გამა ვაგვერებოლა თუმივე? შენს გამარჯვებულზედ ზაპაჟული ამბებია ვა-კრეკლებული. მავალითად, გუშინ

იშვითი მცენარე ჩნდებოდა; საზოგადოდ კავკასიის მუბის ყინულიან მუბებზედ გამოუყვლეველია; ბევრი ისეთი ყინულიანი მთა მოიპოვება კავკასიაში, რომელიც ამ სულ უჩინობა და ამ შეცდომით არის აღნიშნული რუკაზედ. ამ მუბის შესწავლა-გამოკვლევას დიდი მნიშვნელობა აქვს გზა ტუქცილების გაყვანის დროს კავკასიაში (მავალითად). სუბშიდანი ჩრდილო-კავკასიისკენ მიმავლის გზისა და სხ.), რადგან ამ გზებზედ შეიძლება ზავი ჩამოაწვდეს და სრულიად წაახიბოს იგი.

*** ქვემო-მარხანის სამოქალაქოში, რომელშიაც სცხოვრობს ირმონი ათასი სული, გარდა თიხის სამინისტრო საფუკ სკოლისა, არ მოსაქვამა არც ერთი საქალაქო სკოლა, დროა ქვემო-ქიზის ინტელიგენციამ მიუქციოს და საქმეს ურადლება და დააარსოს შუაგულ სოფელს ქვემო მარხანში ჯერჯერობით თუნდ ერ-ძო საქალაქო სკოლა, სადაც იმოდენა მოსწავლე ქალბის მიიყვანენ, როგორც მოთხოვნილებიდან სწავს, რომ სამი და თიხი მასწავლებელი ქალიც არ ემაროდეს.

*** სოფ. ზუაყ. (კავკასიის მარხა). ზაყაში ქართველ ოსებში ერთმა რა-ღა ნენულემა იჩინა თავი. ეს სენი მომეტებულად ახალ პატარძლებს ეტანება, აი სწელების ნიშნებიც; პატარძლები კუთხულ იღებებიან, დაიწყებენ ხელგების და ვეგების ქნევას, იქით-აქით წყვეტს და ხორცის კბილით გლეჯს და თან ცხარე ცრემლებს ღვირან, ასე რომ, სამართამ ვაე კაცი ძლიეს იმაგრებენ ხოლმე, ამ დროს ვადაწვევი, თუნდ ნემსითაც უჩხვლიტობ, მაინც ეტანას ვაიგებს ხოლმე. ვადაწვევი-ღვირან შევილის სახარების ყოფნა. ამ სამხრეთის მღვდელმა მამა ესტატე ჯანუშვილმა, ჯერ ხუთი აშინარი სწეული განკურნა სახარების კითხვით. ცრუ-მორაგუნენ ხალხს ამ

გაგივანე, რომ ვითომ ათის მცენებლად შენ მხოლოდ ერთი-და-დამგრძნია. იცი რომელი?
— რომელი?
— არა გული გითქმიდეს ცოლისათვის მოყვასისა შენისა?
— მაღალი ღმერთი, შენ ხომ ჰხედვ ჩემს ალლო-მართლობას! მაგრამ კარგი უხუმრობა-კი არის.
— რასაკვირველია, და მართალიც არის!
— ყური დამიგდე, ევა, გინდა სიმართლე შეიტყო? მე ყოველივს გაუბედავი და მოუხერხებელი ვიყავი, არც გამომარჯვნი და ვერც ვიმაგრე-ვებ ქალებს შორის. ხალხი, ვინ იცის, რეებს იგონებს, შენ-კი არა გჯერა ჩემი სიტყვები.
Pauero maestro.
— თავი დაანებე იტალიურს ენას... მიგვეყვარ თუ არა ჰანა კოლხანოვსკაიასთან?
— არა შემძილიან, ვლადეკ... რაც უფრო დონ-ტუანის სახელი გაქვს ვაგინდელი, მით უფრო უკადრისი იქნება ჩემთვის, რომ ისეთ მატროკა და ყველაშათვის შესამდეგ ქალთან წავიყვანო, როგორც ვლენეა.
— მაშ შენ რადღა მუშევს საღოში?
— ჩემი საკე სულ სხვაა. მე არც ტიტრები და თამაშად შემძილიან შექსარის სიტყვები ვანიმეორებო... ცრემლსავით სუფთა და თოვლისა-

პატიოსან მოძღვარს მაყდურ მითხარების ჩაგონებით ავარ არ უჯერდა, მაგრამ როცა ვადამყოფები ვანკურნა, ახლა თითქმის თავსაც ახე-სებინა, იმდენი სწეული მოპყავი იმისთან. ეს სატკივარი, რასაკვირველია, ძარღვების სისუსტის აშლი-უნდა იყოს და სხვა არაფერი.

*** სოფ. აღვანი. (კახეთი) სოფ. აღვანში ერთი ასეთი ამავეი მოხდა, რომ მთელი კახეთი ალაპარაკა. 13 დეკემბერს წარსულის წლისას აქ უცერად გარდაიცვალა გლეხის დედაკაცი ბაბაღ. პირველად ამ ამავეს ყურადღება არაკენ მიუქცია, მაგრამ შემდეგ ვაიკვირეს ხმა, რომ ეს სიკვდილი უმეზგზო არ არისო. ბაბაღე უფროსი რბალი იყო აღვანის მცხოვრებელი გლეხის თინა—შეილი-სა, რომელიც უშლიდა სატრფოსთან დროს ვატარებს, იმან დარიშხანით შეზავებული არაკი დააღვინა და ამითი მოკლათა. ამ არყის დაღვების შემდეგ ერთი საათი-და-იკოცხლა ბაბაღებო ეს ხმა ისეთი დაღმუ-ნებითა და დაბეჯითებით ვაგრცელ-და ხალხში, რომ მთავრობამ ყურადღება მიუქცია და ამ საქმის შესახებ გამოძიება დაიწყო. ჯერ-ჯერობით ვამოძიებეს არა აღმოუჩინარა. მიკვლევლის გავამი გასკრა თინა-თის ექიმმა და მისი შიგნეულობა ტფილისის გუბერნიის სამედიცინო-ვაკეობას ვაგუგზანა ვამოსაკვლევად.

*** ქიზური. აქ სდგება მცხვარეთა ამაზავობა. ამ დღებში ქიზურის დეგობს ვაგვიგობს წერილი მოუფიდა ტფილისიდან ბანს. კრელაშვილისაგან: რუსეთის ერთი შალეულობის მეგობრივს ჰსურს იყიდოს ასი ათას-ნი ფუთი მატყლი და ამა და ამ ცნობებს თხოულობსო. სწენებული ამაზავობის და მის წესდების შესახებ შემდეგ ვაუწყებთ მკითხველს დღე-რილებით.

ერთ თვითრე რომ იყო, მაინც ვად სხენებას ვერ ვაგვეტყვი.“
— მოდი და კუთვამ ჩუ შენს-ღებში! ჩემს ვარდა ყველას შეუთმობს იმის ნაწინი იყოს, იმისთან მივი-დღეს, იმას უყუროს! რისთვის, რაღა? იმიტომ თურმე, რომ კარგი სურათი დაგებავ და ცოტა რამ სახელიც ვამივარდა-მეთუ.
— შენის მხრით შენ მართალი ხარო, სთქვა ევაშ და ჩაიციან: წინად-ვე ვიცოდა, რომ ჩემთან უნდა მო-სულიყავი. ოსტუმნიკი იყო ჩემსას და მირჩია ვლენესთან-ვე წაყვანო.
— ჰჰ... მესმის... მერე შენც შეპ-პირი?
— არც შეგვირებულვარ და ძალიანც შეწინა, მაგრამ მაინც ენ-ჯობინება, რომ არ ვაგაცნო. ცხლა შენის სურათის შესახებ ვსთქვათ რამე.
— ჩემს სურათს თავი დაანებე... თუ ვაგრე, მაშ კარგი, ვარწმუნებ, ამ სანს ღელეში ჰანა კოლხანოვსკა-ის ვაიციანო, თუნდა ხისი ტრინი-სამოსიც ჩაიხეც დაწკარდეს.
— მე-ღლის ტრინისამოსი ჩაიცივი და თავილო მიართვი—ოსტუმნიკის მენ-ბაღე ვარ-თქო.
— უცხად ერთი ახრი მომივიდა, რომელიც ძალიან მომეწონა, შუბლზედ ხელი ვადავკავებ და ვეას მიუჭრუნდი.
— სიტყვა მომეცო, რომ არ ვამ-თქვამ მეთუკი.

წამილი ქუთაისიდან
ქუთაისის ქალაქის საბჭოს დარ-ბაშში ამ წლის 1-ს თებერვლის შე-სდგა აქტიურის სამეურნეო საზოგადოების განყოფილების წევრთა კრე-ძო კრება, რომელსაც ვარწმუნეც დაესწრნენ. ამ კრებაზედ წკითხულ იქნა ბან ქუთაისის გუბერნატორის ახ-რი, სასარგებლოა და საქმრო, თუ არა, დაარსდეს სენათში ფერმა, სა-დაც სენანებს ექნებათ საშუალება შე-სწავლონ წესიერად შინაურის სა-ქმროლის მოვლა-მოწინება, რიგინი კეთება ყველისა, კარაქისა და რძის სხვა ნაწარმოებისა. ამისთანავე ბანი ვუწინაგობო სხობას ადგილობრივს სამეურნეო განყოფილებას, თქვინი ახრი წარმოვიღებინეთ ამ სენის შე-სახელობა. აი ამ სენის შესახებ ბან ხოჯავეს, რომელიც ითვლება ამავე საზოგადოების ვიცე-პრეზიდენტად, დაუწერია იმისხენება, რომელიც წკითხულ იქნა საზოგადოების წევრ-სხენებულ კერძო კრებაზედ.
ბანი ხოჯავე შეგობ სენათის გე-ოგრაფიული მდგომარეობას, მისს ჰავას, ნიადაგის თვისებას, მცენარეუ-ბისა და ცხოველების რაოდენობას და სხვა-და-სხვა ვაგრობას, მოიხსენ-ინა რა სტრუქტურის არის სენათი, რამდენი ნაწილი ამ სივრცისა ვაგო-სადგავა საიალოლოდ, რამდენი სათი-ბად და რამდენი სახნავ-სათესად. აქ-ედან ის დასკვნა, რომ სენათი წარ-მოადგენს იმისთანა ქვეყანას, სადაც ხალხის ცხოვრების უმთავრეს სახ-სის უნდა შეადგენდეს შინაურის პირუტყვის მოწინება და წარმოება ყველისა, ერბოსი, მატყლისა და სხ. შევადარა სენათის ნიადაგი და მცე-ნარეთა სამეურნეო შევიცარიის ნიადაგს და მცენარების და სთქვა, რომ სე-ნათის ნიადაგის და მცენარების ღირებე-ბა ამაქ თუ არ ჩამოვარდებე-ბა შევიცარიისას, არამედ საუკეთესო-სოც არისო; მაშასადამე, ამ ქვეყნის საჭრელი, ყველი, ერბო და სხ. ნა-კვლების ღირსებისა არ იქნება, თუ

— ვაძლევო, სთქვა ცნობის-მოყ-ვარობით ევაშ.
— მოხუც მესტერივად მოვირთვები, სტერიო მაქვს უკრანაში ვყოფილო-და იქიური სიმეურნეობი ვიცი, უთუოდ შემიშვებს სახლში უკრანე-ლია.
— რა კარგი ხერხიაო! სთქვა ევაშ. ვლენეს ისე უყვარს თავისი უკრანა, რომ ცრემლებში მოუვა ხოლმე, ვარ-შავაში მესტერივს რომ დაინახავს... რას ტყვი, ან როგორ აუხსნი შენს ყოფნას ვისლის ნაპირებზედ?
ევა ჩემმა აზრმა ვატყვა.
— ცოტა ხნის შემდეგ დაესვლით და ამის ფიქრს შევეღუქეთ, როგორ მო-ვიქციეთ.
შემდეგი პირობა დადეთ: უკრანე-სანი მოხუც მესტერივად უნდა მოგ-ართულიყავ და ევა მოსულიყო ჩემთან თავისი ეტლით არამეთან წასაცვა-ნად. ჰანა ვლენეს ვაფთვარი არ უნ-და სკოდროდა-არ იმ დრომდე, ვი-დნაღ თვით ევა არ ვადასცემდა ჩვენს საილუმოსს. უმდეგ ევას ხელგებულ ვაკოცე და ბოლოს საღიღველად იმისთან დაგრიო.
სამომხედ სუსლოვსკისთან ვიყავი, კახი ცოტა ვამტუტული დამიხვდა იმის გამო, დღითი რომ არ მივედი. მე მოთმინებით ავიტანე იმისი ბუ-ტობა... ხვალინდელ მოგზაურობ-ბისა და... ვლენეს ფიქრში ვიყავი. (შემდეგი იქნება)

რიგანი კლანა ყველისა და ერისა კეთებისა და საქონლის მოვლა-მოშენებისა ვაჟკაცად ამ ქვეყანაშია.

შემდეგ რეგულაციის ის არი წარმოსტევა, რომ ჯერ-ხანობით ფერმის დაარსება სხვათაში სასურველი არ არის, რადგან იგი არ მოიკლავს იმ სარგებლობას, რაც ამ ქვეყნისათვის საჭიროა და მოსალოდნელია: სხვა-ნეთი არის იმისთანა ქვეყანა, სადაც რი-ანი გზა სრულიად არ არსებობს, მთელი ცხრა თვე უგზობობს და დიდი თოვლის გამო იგი სრულიად მოწყვეტილია დანარჩენ ქვეყნებს: ამ ცხრა თვის განმავლობაში სხვა-ნეთი შისტლა-მოსტლა სრულიად მოსაზობს; ამას გარდა სხვათის გლეხ-სობის არა აქვს სხვათა საყოფიერ სათიბი და საძოვარი ადგილები, რომ შინაური საქონლისათვის სახმობროდ სამყაფი თივა შერჩებონ მცხოვრებლებს და შინაშილი საქონელი არ გაუწყდეთ. ამ მიზეზის გამო თითოეული ოჯახი იძულებულია იყოლოდეთ თივა-ოჯახობა ძროხა და ცხვირი და ისიც დიდის ვინა-ვინაობით და წყალებით გამოაკვებოს. ამა რანარიად შეუძლიან ფერმაში შესწავლას კლანა ვაჭრობისათვის ერთისა და ორის ძროხის პატრონმა სხვათაში? თითონ ძროხა და ცხვირი დაბლის ჯიშისა არის, რაცებით ძალიან მკიცრ და რძესაც კლანს იძლევა. მთელს სხვათში, ბ-ნ ხი-ნაურის ანგარიშით, 6600 სული შინაური საქონელი არის, ხოლო სი-ვრცე სხვათისა 4500 კვ. ვერსია. სხვათის საუბედროდ, ეს ამოდენა ადგილი, რომლის მეტი ნაწილი სა-ილია, შეადგენს თავად დიდი-შქელიანების, სხვა თავადების და ხ-ზინის საკუთრებას; თითონ სხვათის-კი უმეტესი ნაწილი რჩებათ. ამი-ტონი საქონელი, სოქვა ბ-ნმა ხოჯა-ემა, სანამ მთავრობა ფერმის დაარ-სებებს — გზების გაკეთებას მიეჭ-კვს უმთავრესი ყურადღება, რომ ამ ქვეყნის ნაწარმოების ვადატან-გამობაში მცხოვრებლებს გაუ-ადვილდეს; საჭიროა სახელმწიფო ადგილებიდან მიეცეს სხვათს მეტი საიალი და სათიბი ადგილები, რომ ამით შეძლება ჰქონდეთ შინა-ური საქონელი გამარჯობად და ჯი-ში საქონლის გაუკეთებლად; ამ გამ-რავლებლის საქონლის ფერმის შე-იძნელ სათიბებისა და სახანების გახატება, რადგან ეს სხვათის მი-წებისათვის აუცილებელს საჭიროე-ბას შეადგენს.

როცა ამგვარი ცვლილება მოხ-დება სხვათში, მაშინ ფერმა და სხვა სამურეო დაწესებულებაც სარგებლობას მოუტანს სხანტის, რომელიც უნდა ეკონომიურად მე-ტრ-მეტად დაქვეითებული და შევი-წროებულია.

ზიარული.

დაბატ სოფელი

(მოწყობილი ამაში)

ს.ო.შ. ბარაბაში, (ქუაქსეთში). ანგარს თვის დამდეგს სწორად ორ წელიწადი შესრულდება, რაც ჩვენს სო-ფელში სასადახო წინა-სასადახო და უფასო სამაგისტრო დასადა, მაგრამ ამავე გერ მადიად საქმე სასურველად, რადგან წინა-სასადახო-სამაგისტრო-სათვის სოფელში ბანს გერ გეგმაჟა. ამას

გამო შარმანე შეუდგეთ საქმეს და თუდეს თანს ანგარი გეგმინდა, მაინც შენობის გეგმა შეადგინეთ, სოფელში ადგილი დაგეგმეთ სკოლის ახალი და გაიარეთ მუშაობის შედეგად, მაინც ძვირად გაიგო საჭიროა შენობა აქვს ჩვენს წინა-სასადახო-ორი წინა-სასადახო-ათასი დარეგულირება, რომელიც 400 მ-ს-ნითაა მეტი დაგეგმავს.

ამ უამად შარმანეს წინა-სასადახო ჰქვავს 58 წყარი, ამათი 8 სანატიო, 26 დამასრულებელი და 24 ნადავლი.

უქანსაქმის სხვათს შარმანე 13 ოქტომბერს ბარაბაში იყო სამე-გელოს ახალი სხანსა ვაჭრობის დასადა. თანხადამანე თანხად. თან-სინაშედაც წინა-სასადახო-სამაგისტრო-სასადახო-ანგარიში წყაითის ამ დასწრე სასადახო-სასადახო, სადაგანაც აღმოჩნდა, რომ ფული შემოსულს სანატიო წყარ-თავან 96 მან., დამასრულებელთაგან 81 მან., ნადავლად წყართავან 46 მან. და გერმო შემოსულთაგან 58 მან., სულ 282 მან.

ამ ფულადგან წარაღ-წარადაობით მიეცა გაიარეთ მუშაობის სხანსა ამაქმის დროს 252 მან. და 40 კან. წინა-სასადახო შეიძინა ხელმწიფე ამე-რატორის სურათი 6 მან., წინა-სასადახო უდასას და აჯრთავ შემოსულად წინ-სასადახო და უქანსადახო-დაცამქვას დას-სულად 24 მან. და 6 კან., სულ დასარ-ჟულად 282 მან. და 46 კან.

ამ გარდა ამ წილს ბარაბა ანგარს ამის ბარაბაშის წინა-სასადახო გაიარ-ეთ მუშაობისა კალი დაჯრა 141 მან. და 46 კ., რომელიც იქვე გაქვას გა-დაწყებულთა წინა-სასადახო ფულადგან და კანად შემოსულთაში.

გულთაღს მადლობას გუდამით ბ-ნ გაიარეთ მუშაობის, რომელიც უნ-დავად ამოქმად და თავისი ფული დახანდა სასადახო საქმისათვის, რე-მარტად ბუნებრივად ის სოფელი, რომ-ელსაც შეგნებულა გულ-შემსტეგარი ჰქვავს და მომუშაო განსადაცას საქმე-სათვის ჰქმნისაქ.

ილ. აღხაზიშული.

კრუსეთი

პეტერბურგის გუბერნიის განზრახვა ექვთ სავალდებულო დააქედონ, რომ ერთბა დახურობის ხოლმე საქონე-ლი უბედურ შემთხვევისა და სკონ-საგან. განაწილებული ფსის საქონ-ლისა დაინაწილებული 15 მან. ხოლო დასაბრეგ გარდასადალ დაინაწილი იქნება საქონლის ფსის სამი პრე-ცენტრი.

კავკასიის რეინის გზის საზოგადოე-ბის განუზრახვად მგზავრობის გასა-დღეობებად წრეულს როსტოვსა, ნოვოროსისკა და ვლადიკავკას-სუა მოსიარულ რეინის გზებზედ შემოიღობის საწილი ვაგონები მესამე კლასის. ასეთი ვაგონები იქნება თითო-თითო ყოველს მოგზაურთა მატარებ-ლებში. ამნარივე ვაგონები I და II კლასებისა იგიან ბირაბირი კავკა-ვიდგან მოსკოვსა და პეტერბურგმ-დ.

უცხოეთი

შენაბი. დეპუტატი კოპუტი პარლამენტში მთავარ-მინისტრს ბან-

ფის შევითხა რუსეთის ვარეშე სა-ქმეთა მინისტრის ბ-ნ შერაიევის პარისსა და ბერლინი მოგზაურო-ბისა შესახებ. ბანფი პასუხი გას-ცა, მაგრამ ეს პასუხი ერთობ თა-ვდებური არის წარმოთქმული ისე, რომ იგი სრულიად ვერ აქმაუფი-ლებს მეთიხველს. პირველად ბანფი შეხება კოპუტის სიტყვის ამ დღოს, საცა ის ამბობდა, რომ სფერ-სიტყვაში კრინტო არ არის დამტრული ვარეშე ლიტერის შესახებო და სოქვა: პარ-ლამენტს სრული უფლება აქვს მსჯე-ლიბო იქონიოს შინაურ საქმეთა პო-პოლიტიკის შესახებ; ხოლო რაც შეე-ხება ვარეშე პოლიტიკას, ეს მო-ლოდ დიპლომატიის მოვალეობას შეადგენსო. რა და რა ცვლილებანი უნდა იქმნას შემოღებულ ოსმელიე-ში, ამის შესახებ ვერც უნგრეთის პარლამენტი და ვერც სხვა ვინმე ვერას იტყვისო. შემდეგ ბანფი მუ-რავიევის მოგზაურობის შესახებოლა-პარაკა. ეს მოგზაურობა შემთხვევითი იყო და დიდი პოლიტიკური მნიშ-ენლობა არა აქვს რაო.

ვარეშე საქმეთა სამინისტრო ცუ-დებდა დიაცვის მონარქიის ინტერე-სებითა. მურავიევის ბერლინიში მისე-ლია საუთის ვადლეგს ვიფიქროთ, რომ მეგობრობა განწყობილება სან-თა მოკავშირეთა და რუსეთს შორის არ დარღვეულია, რაც ავსტრი-უნგ-რეთს თუ სარგებლობას არა, ენებას არ მოუტანსო.

ამ დღებში იუვერისი (№ 14) მეთიხველი ვაუწყეთ სოფელათა მდ-გომარება უნგრეთში. ესეცა სს-პეტერ. ვედ. „ში გიდემბეტილი ვაზ. ნარ. ნივ. —ის წერილი, რომ-ელიც იმავე საგანს შეეხება. არ შეიძლება, სწორს გავითხა, რომ მ-ლითა მოქმედებას სხვა ხელის გა-სამდიგებლობად ბოლო არ მოელოსო. მაგრამ არა, ჩვენ გერ ყოველგვარი წველება უნდა მოვითმინოთ, ჩვენს მომავლის თაობას-კი უფრო კარგი დრო დაუდგება, თუმცა ეს თავის თავად მშობლიანად არ მოხდება. უნგრეთის შინაურს პოლიტიკაში უნდა იცვლილებას უნდა მოხდეს, რასაც, თუმცა არ ამბობენ, ძლიერ კარგად ჰგონობენ უნგრეთის სახელ-მწიფო მოღვაწეობა. მთავარ მინი-სტრის ბანფი ჩვენ უნდას გვეძახის, რომელსაც თავი უნდა მოეჭრაოთ, კარგი და პატრონისი, ჩვენ აქა ვართ, არასად ვარგებობათ, და ენახათ, როგორ გავაგებოთ თვის. მისი მხა-ლი ერთობ ჩლუნგია, მისი მკლავი სუსტი, რომ ეს შესძლოს. ჩვენ უკ-ნანენდ სისხლის წვეთამდე ვიბრ-ძობლებ, არა ჩვენს გერ უფლებე-ნი მოუპოვოთ და ამას კიდევ ვე-ლირსებით, რადგან კუშპარტება და სამართალი ჩვენსკენ არისო.

სარბი. რუსეთის ვარეშე საქმე-თა მინისტრის გრაფი მურავიევის ევროპაში მოგზაურობამ დიდი მთე-ქმა-მოთქმა და აურ-ზაური ასტება ცველა სახელმწიფოებისა და გერნალ-გეტებში. საინტერესოა აგრადმე-როგორ იმოქმედა ამ ამბავს სერბია-ში. იი რასს სწორს ამის შესახებ სერბიის ვაგითი „ზსტავა“, რომ-ელიც ავსტრი-უნგრეთში გამოდის, „ის შვიდობა ძმური კავშირი, რომელიც რუსეთსა და საფრანგის შუა დამყარდა, ახარებს არა მარტო საფრანგეთის ერის გულს, აგრად იგი სასიამოვნოა ბ-ნ რუსეთის მომ-

ვალის იმედებით ავსტრის სლავიანთა ყველა ტომებს, რომელთა რიცხსაც ჩვენც ვაუკუფენითა“.

ოსმალეთი

ოსმალეთის საღი-ბედატობა წრეები ძლიერ განცვიფ-რებულნი არიან ბერლინის კაბინე-თის მოქმედებით, საქმე ის არის, რომ წარსულს კვირას კონსტანტი-ნებოლში ყველა დარწმუნებული იყო, რომ ათ თებერვალზედ არა უფიანეს სულთანს წარადგინება სახელმწიფოთა წარმომადგენელთა მიერ ხელ-მოწერილი ნოტაო. მაგ-რამ, სრულიადც მოლოდინად, გერმანიის ელჩმა გამოუცხადა, რომ ვერ დავითანებენ სხვა ელჩების ახ-რასაო. ჯერაც ვერ მიხვდნარან, თუ რამ გამოიწვია ასეთი მოქმედება გერმანიისა.

შავი ზღვი

ამ ბოლის დროს ბევრს ლაპარაკ-ობენ შავის ჰირის სხანსად და ზო-გი მეცნიერი ერთბა სანემოლა დასწავლა ცნობებს გვაუწყებს. მაგ-ალითად, ლონდონის გამაჩენლობა ექიმბა ბარტი მანსონმა, რომელსაც სპეციალურად უწყესწავლია შავის ჰირის საქმე და ავტორიტეტად ითე-ლება ამ საქმეში, ის აზრი გამოსტევა თუმცა, რომ ეს სენი ინგლისში ფესს ვერ მოიკიდებს, რადგანაც აქ ძლიერ სუფთად სცხოვრობენო. საოფლე უფრო ადვილად გადვლება ხოლმე კაცს, ვიდრე შავი ჰირი, მაგრამ სა-ოფლე ინგლისში ერთბ იწივითი მოვლენა და თვით ლონდონში თი-თქმის სულაც არ სჩნდება ეს სენიო. კონსტანტინეპოლისა და იტალიის ში-რად დასახლებულ უზნებში ძლიერ ვარცხლებლობა, უთქვამს მანსონს. შავმა ჰირმა 70,000 კაცი იმსხვერ-პლა კანტონში, როდესაც მებრძო-ბდა იმ ქალაქში. ინგლისის ახალ-უნგრეთში-კი, თუმცა ამ კანტონს შუა-გულშია იგი, ერთი კაციც არ გამ-ხდარა ამ სენით ავალო. ირგვლე მცხოვრებლებს მესრს ავლენდა გამ-ძივინარებული სენი და ინგლისის ახალუნგრეთში მხოლოდ უმთავრო მთე-წივე იყო ამ საშიხელის სურათისა. რა იყო ამის მიზეზი? რა თქმა უნდა საუეთესა პოციენტის ვარგებობანი და სამავალითა სისუფთავეო. იმ ექიმთავან, რომელიც ინდოეთში იყო ვაგზავნილი შავ ჰირთან საბრძოლ-ველად, არც ერთი არ ვამბობს ავად ამ სენით. შავი ჰირით ავად-მყოფთავან 90 — 95% ჰკლდება ხო-ლმე. ამ მხრით უფრო საშიხოა ხო-ლოდ ცოფი. პატეცეპული ექიმბი ამ-ბობს, რომ შავი ჰირი ადამიანზედ უფრო შინაოდ ცხოველებს ენაოთე-ბათა; განსაკუთრებით ვირ-თავგების ძლიერი დიფტერია. შავი ჰირით ავად გამხდარი ვირ-თავგები სოროე-ბიდან ამოღან და სახლებში დარ-ბიანო, ეს ვარგებობა, რა თქმა უნ-და, უფრო ხელს უწყობს შავის ჰი-რის ვარცხლებას და ამიტომ კარ-გია, რომ ვირ-თავგები ამოიღებო-ცა. ბოზმეში ვირ-თავგები რომ გე-წყვიტათ, უფრო ადვილად შეიძლე-ბდნენ შავის ჰირის წინააღმდეგ ბრძოლასაო.

შავის ჰირის წინააღმდეგ უმაღლე-ბად დამტკიცებულ კამისან, მოიწონა რა ის ლონსიძებანი, რომელიც 1893 წ. წ. უმაღლესად დამტკიცებულის წესის თანახმად, უკვე მიღებულია, საჭიროდ დაინახა კიდევ შემდეგ საშუალებათა მიღება:

1) გაიგზავნოს ინდოეთში სპეცია-ლურად მკლანე ექიმები, რათა თი-თონ ამ შავის ჰირის სამშობლო-ში შესწავლიეს ეს სენი.

2) აკრძალულ იქნას მიმდინარე წელს რუსეთის ქვეშევრდომ მამა-ლიანთა მუქება და სხვა წიდა ადგი-ლებში სალოცავად წასვლა-მოსვლა. აღიკრძალოს აგრეთვე კრისტინანებს აღმოსავლეთის წიდა ადგილებში სა-ლოცავად წასვლა.

3) მიღებულ იქნას საშუალებანი, რათა რაც შეიძლება მეტი მოზაღ-დეს შავის ჰირის საწინააღმდეგო წა-მალი — შედგებულნი სისხლი.

4) გაიგზავნოს უფრო საშიხს ად-გილებში კამისის მიერ კერძოდ ამისთვის დავალებული კაცნი, რომელთაც ხელკრებით თან ყურლებთ ექიმები, ავტორიტეტი და სამოქალაქო მოხელენი; ესენი უნდა დებმარენ ადგილობრვს მთავრობას, რათა სრუ-ლიად და საცემით იქმნას მიღებუ-ლი კამისის მიერ შემუშავებული ლონსიძებანი.

5) გამოცხადებულ იქნას „მთავ-რობის მოამბე“-ში ნამდვილი ცნო-ბები შავის ჰირის ვარცხლებისა კამისის მოქმედების შესახებ და სხ. როგორც აქ ცნობილდგანა სჩანს, მთავრობას თავის დროზედ მიუღია საჭირო ლონსიძებანი ამ საშიხელის სენის შემოტანის წინააღმდეგ და ინგლის უნდა დაეჭინებდეს, ეს მეტად-ენება თავის სავანს მიუწყებს.

დღეში შეატყობინა კასპიის ზღვის იქითა ოლქების უფროსს, რომ დე-კემბრის თვეში ყანდავარში შავის ჰირით რამდენიმე ავლანსტილიდგან ჩამოსული ინდოელი ვარცხლებელი, ამიტომ გერმან-ლევტენანტმა კუ-როპატინმა მაშინვე განკარგულება გასცა ავლანსტიანის საზღვარზედ ვა-რები დააყენეთ და იქილგან საქონ-ლის მოატანისა და მეტელების მიხე-ლის ნება მხოლოდ ტახტბაზარამდე მიეცითო, რადგანაც აქ ექიმები სას-ტრის ყურადღებით ავლიერებენ ხოლმე მოგზაურებსო.

ამვე მიზეზით თურქეთის გე-ნერალ-გუბერნატორმა სასტრუ-ბრანბნა ვაგსა: ბუხარაშიც და ავლა-ნისტიანის საზღვრებში შეუვლი ვაგა-დეთო.

ამის შემდეგ მიიღეს ცნობები, რომ სპარსეთის მთავრობამ სპარსეთისა და ავლანსტიანის შორის ყოველგვარი მისვლა-მოსვლა აღკრძალა. ავლა-ნისტიანის მთავრობამაც თავისი მხრით შესწავიდა ინდოეთთან მისვლა-მო-სვლა და პეშავარისა და კვეტის გზებზედ დაზარები დააყენა. ავლა-ნისტიანის სხვა ად-აგებში, ყანდავარის გარდა, ჯერ ერთი შემთხვევაც არ ყოფილა შავის ჰირით ავად გახლა-მისა.

24-სა და 28 იანვარს უმაღლესად დამტკიცებულმა კამისან, მოიწონა რა ის ლონსიძებანი, რომელიც 1893 წ. წ. უმაღლესად დამტკიცებულის წესის თანახმად, უკვე მიღებულია, საჭიროდ დაინახა კიდევ შემდეგ საშუალებათა მიღება:

1) გაიგზავნოს ინდოეთში სპეცია-ლურად მკლანე ექიმები, რათა თი-თონ ამ შავის ჰირის სამშობლო-ში შესწავლიეს ეს სენი.

2) აკრძალულ იქნას მიმდინარე წელს რუსეთის ქვეშევრდომ მამა-ლიანთა მუქება და სხვა წიდა ადგი-ლებში სალოცავად წასვლა-მოსვლა. აღიკრძალოს აგრეთვე კრისტინანებს აღმოსავლეთის წიდა ადგილებში სა-ლოცავად წასვლა.

3) მიღებულ იქნას საშუალებანი, რათა რაც შეიძლება მეტი მოზაღ-დეს შავის ჰირის საწინააღმდეგო წა-მალი — შედგებულნი სისხლი.

4) გაიგზავნოს უფრო საშიხს ად-გილებში კამისის მიერ კერძოდ ამისთვის დავალებული კაცნი, რომელთაც ხელკრებით თან ყურლებთ ექიმები, ავტორიტეტი და სამოქალაქო მოხელენი; ესენი უნდა დებმარენ ადგილობრვს მთავრობას, რათა სრუ-ლიად და საცემით იქმნას მიღებუ-ლი კამისის მიერ შემუშავებული ლონსიძებანი.

5) გამოცხადებულ იქნას „მთავ-რობის მოამბე“-ში ნამდვილი ცნო-ბები შავის ჰირის ვარცხლებისა კამისის მოქმედების შესახებ და სხ. როგორც აქ ცნობილდგანა სჩანს, მთავრობას თავის დროზედ მიუღია საჭირო ლონსიძებანი ამ საშიხელის სენის შემოტანის წინააღმდეგ და ინგლის უნდა დაეჭინებდეს, ეს მეტად-ენება თავის სავანს მიუწყებს.

შავის ჰირის წინააღმდეგ უმაღლე-ბად დამტკიცებულ კამისან, მოიწონა რა ის ლონსიძებანი, რომელიც 1893 წ. წ. უმაღლესად დამტკიცებულის წესის თანახმად, უკვე მიღებულია, საჭიროდ დაინახა კიდევ შემდეგ საშუალებათა მიღება:

1) გაიგზავნოს ინდოეთში სპეცია-ლურად მკლანე ექიმები, რათა თი-თონ ამ შავის ჰირის სამშობლო-ში შესწავლიეს ეს სენი.

